

DOCENTENHANDLEIDING

‘Dat klopt niet! Ik ga het aan mijn ouders vertellen!’

OMGAAN MET OUDERS EN VERZORGERS BIJ HET LESGEVEN OVER GEVOELIGE EN CONTROVERSIËLE ONDERWERPEN

TerInfo

EuroClio

Inspiring History and Citizenship Educators

Inleiding

HANDLEIDING: OMGAAN MET OUDERS EN VERZORGERS BIJ HET LESGEVEN OVER GEVOELIGE EN CONTROVERSIËLE ONDERWERPEN

'Dat is onzin en klopt niet! Ik ga het aan mijn ouders vertellen!' is de zin die docenten vrezen te horen van hun leerlingen wanneer ze gevoelige en controversiële onderwerpen bespreken in de klas (Tribukait, 2021). Het is niet ongebruikelijk dat docenten zich zorgen maken over ouders/verzorgers die naar school komen om erover te klagen dat leerlingen zojuist een andere manier van denken over bepaalde kwesties hebben geleerd (Hagen, 2022; Christophe & Tribukait, 2019; Chikoko et al., 2011). Het aan de orde stellen van controversiële kwesties in de klas kan leerlingen en hun ouders/verzorgers in hun hart raken en hun gevoel van 'waarheid' en 'realiteit' uitdagen. En als gevolg daarvan kunnen docenten met weerstand van de lokale gemeenschap en van ouders te maken krijgen over de manier waarop ze gevoelige en controversiële zaken onderwijzen. Toch vermelden bestaande onderwijsprogramma's en materialen voor het onderwijzen van controversiële onderwerpen zelden hoe je omgaat met tegenstribbelende ouders en wordt dit slechts sporadisch behandeld in de professionele ontwikkeling van docenten.

Deze handleiding is opgesteld om dit gat op te vullen en docenten te helpen om echte of vermeende spanningen tussen de school/docent en ouders te voorkomen of te verminderen op een respectvolle, gevoelige, systematische en oplossingsgerichte manier bij het lesgeven over controversiële onderwerpen in de klas. Deze handleiding is ook een instrument voor zelfreflectie waarmee docenten kunnen nadenken over de manier waarop ze de communicatie met ouders aanpakken. We geven drie belangrijke systematische benaderingen die docenten kunnen helpen om op verschillende niveaus een omgang te vinden voor conflicten met ouders.

Deze handleiding is de Nederlandse vertaling van een internationale handleiding voor geschiedenisdocenten die is gemaakt in het kader van de Europese vereniging van geschiedenisdocenten (EuroClio, <https://euroclio.eu/>). De focus in die handleiding lag op de Balkan. Dit gebied wordt nog steeds gekenmerkt door grote spanningen over het geschiedenisonderwijs. Deze handleiding is vertaald en TerInfo (www.terinfo.nl) heeft geprobeerd om - waar mogelijk - meer de Nederlandse context te integreren.¹ We denken dat veel delen van deze handleiding ook bruikbaar zijn buiten het geschiedenisonderwijs en handvatten bieden voor docenten, mentoren en schoolleiders.

¹ Voor meer informatie over de auteurs, zie het einde van dit document.

Inleiding

METHODOLOGIE

Methodologie:

Bij het maken van deze gids hebben we ons laten inspireren door de literatuur over gezins- en gemeenschapspraktijken op het gebied van preventie van radicalisering en extremisme, vredeseducatie, multiperspectiviteit, partnerschap met ouders en conflictpreventie en -oplossing. We maakten gebruik van een aantal bestaande bronnen over ouderbetrokkenheid (bijv. Kerr & Huddleston, 2017; Seksuele vorming, 2022; Woolley, 2010).

Voor zover wij weten is er nog geen systematische aanpak die gericht is op het oplossen van meningsverschillen met ouders bij het onderwijzen van controversiële en gevoelige onderwerpen. Er zijn niet veel praktische handleidingen en materialen voor docenten die rekening houden met de context waarin lesgegeven wordt. Interculturele aspecten komen in deze handleiding nog weinig aan bod, maar zijn essentieel.

Validatiegesprekken:

Om de geloofwaardigheid van de oorspronkelijke docentenhandleiding te garanderen, voerden we een reeks validatiegesprekken met onderwijsexperts. Hun feedback hielp om de handleiding aan te passen en te verfijnen. Bovendien hielpen deze interviews om de uitdagingen, beperkingen en kansen te identificeren waarmee docenten worden geconfronteerd wanneer ze met ouders communiceren.

Onze uiteindelijke expertgroep bestond uit acht docenten en deskundigen op het gebied van maatschappijleer en geschiedenisonderwijs uit Estland, Kroatië, Servië en Nederland. Vijf van hen zijn geschiedenisleraren en drie van hen zijn medebestuurders van de nationale verenigingen van geschiedenisleraren in hun land. Alle deelnemers hebben onderwijservaring op het gebied van geschiedenis en maatschappijleer en zijn betrokken bij verschillende verenigingen die docenten ondersteunen bij het bespreken van gevoelige onderwerpen.

Inleiding

CONTROVERSIËLE KWESTIES

Controversiële kwesties:

Onder 'controversiële onderwerpen' verstaan we in deze handleiding 'onderwerpen waarover de samenleving duidelijk verdeeld is en waarover significante groepen binnen de samenleving tegenstrijdige verklaringen of oplossingen aanhangen die gebaseerd zijn op alternatieve waarden' (Stradling, 1984). We willen benadrukken dat controversiële onderwerpen meestal gepaard gaan met intense emoties en situatieafhankelijk zijn. Wat op het ene moment als controversieel wordt beschouwd, kan op een ander moment relatief onschuldig lijken; en wat in de ene context controversieel is, is dat elders misschien niet.

In het onderwijs kunnen controversiële kwesties ontstaan over elk aspect van het schoolleven, voornamelijk met betrekking tot de inhoud van het curriculum, maar ook de schoolcultuur (bijv. regels, voorschriften, gedrag van het personeel) en de schoolgemeenschap (bijv. de manier waarop bi-culturele leerlingen in de school worden behandeld). Docenten kunnen problemen ondervinden met het lesgeven over een verscheidenheid aan onderwerpen. Enkele voorbeelden zijn: mensenrechten, vrijheid van meningsuiting, geschiedenis van oorlog of conflicten, burgerschap, seksuele diversiteit, migratie, racisme/discriminatie, klimaatverandering, genocide, islam, abortus, terrorisme, antisemitisme, evolutie, COVID-19 en vaccinaties.

Context is essentieel:

Door de verscheidenheid aan situaties en verschillen in de (culturele) onderwijscontexten, zullen de voorgestelde stappen in deze handleiding niet altijd op dezelfde manier werken. Er kunnen regionale verschillen zijn over wat als controversieel wordt gezien, maar zelfs per klas (afhankelijk van de samenstelling) kunnen er verschillen zijn. In deze handleiding richten we ons niet op specifieke controversiële onderwerpen, maar erkennen we dat de reacties van ouders op het lesgeven over bepaalde onderwerpen kunnen verschillen. Dit kan afhangen van de actualiteit van de onderwezen gebeurtenissen, de impact van de onderwerpen op families van leerlingen en/of hoe het verband houdt met bijvoorbeeld de groepsidentiteit(en) van de leerling.

De pedagogische balans: school en thuis:

Het lesgeven over controversiële en sensitieve onderwerpen, zoals COVID-19-vaccins of migratie, is een complexe uitdaging voor docenten en kan leiden

Inleiding

DE PEDAGOGISCHE BALANS: SCHOOL EN THUIS

tot moeilijke pedagogische dilemma's. Aan de ene kant moeten docenten controversiële onderwerpen in de klas aankaarten en leerlingen leren hoe ze de discussie over deze gevoelige onderwerpen kunnen voeren. Aan de andere kant kan het onderwijzen van dergelijke onderwerpen spanning veroorzaken binnen de familie van de leerling, omdat familieleden een ander standpunt over het onderwerp kunnen hebben. Leerlingen willen vaak loyaal zijn aan hun familie. We vinden dat het belangrijk is om de band en autoriteit van de ouder in de ogen van het kind constructief te houden. Geconfronteerd met dit dilemma kiezen sommige docenten voor een 'makkelijke uitweg' en proberen ze geen onderwerpen aan te snijden die bij leerlingen en hun ouders diepe gevoelens en spanning zouden kunnen opwekken. Deze handreiking wil docenten helpen een positieve band met ouders op te bouwen om hen in staat te stellen om mogelijke problemen te voorkomen.

De 'tikkende tijdbom' voorkomen:

We vestigen de aandacht op proactieve benaderingen die de docent kunnen helpen om mogelijke spanningen met ouders te verminderen. Ten eerste zullen preventieve strategieën ervoor zorgen dat een onzichtbare, opkomende spanning niet verandert in een 'tikkende tijdbom' die op een dag zou kunnen ontploffen middels een (onverwachte) botsing met ouders. Dit kan mogelijk gebeuren wanneer bij ouders negatieve ervaringen over de school en de docent zich opstapelen. Dat kan leiden tot een diep wantrouwen dat de ouder kan aanzetten om zijn/haar onvrede op een heftige manier te uiten. Ten tweede is de angst van docenten voor confrontaties met ouders niet altijd gebaseerd op echte verhalen en ervaringen, maar vaker op het idee dat dit op een dag zou kunnen gebeuren. Daarom kan een preventieve aanpak de angst hiervoor verminderen en de docent helpen zich voor te bereiden en vertrouwen op te bouwen om een mogelijke confrontatie met ouders aan te gaan.

Een model voor conflicthantering vanuit ouderbetrokkenheid:

We hebben onze handleiding onderverdeeld in drie verschillende benaderingen: de **I.) schoolbrede benadering**, de **II.) docentgerichte benadering** en de **III.) strategieën voor persoonlijke conflictoplossing** (Figuur 1). De eerste twee strategieën die hieronder worden beschreven, richten zich op wat docenten op het niveau van de school en persoonlijk niveau kunnen doen om mogelijke problemen in de communicatie met ouders te voorkomen en zich erop voor te bereiden.

Inleiding

MODEL: CONFLICTHANTERING VANUIT OUDERBETROKKENHEID

Daar pleiten we voor het belang van preventieve communicatie en systematische betrokkenheid van ouders voordat conflicten escaleren. De laatste aanpak, daarentegen, is gericht op het ter plekke oplossen van problemen en kwesties, wanneer er (ondanks de preventieve maatregelen) een conflict met ouders plaatsvindt.

Figuur 1. Model van de systematische aanpak van betrokkenheid van en communicatie met ouders bij het lesgeven over controversiële onderwerpen.

Schoolbrede aanpak

i. CREEËR EEN ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR BINNEN DE SCHOOL

I. Schoolbrede aanpak:

Aangezien de docent deel uitmaakt van de school, hangt het veiligheidsgevoel van de docent af van hoe de docent zich voelt op, en denkt over, de school. Zo is het bijvoorbeeld van belang of de school het eens is over de manier waarop sensitieve onderwerpen moeten worden besproken. Hierbij is het ook belangrijk of leraren weten hoe de school hen kan beschermen als de bespreking leidt tot conflict met ouders. Als dit niet het geval is, vermindert het vertrouwen en het gevoel van veiligheid van de docent om gevoelige onderwerpen in de klas aan te kaarten, aanzienlijk. Steun vanuit de schoolleiding is een belangrijke factor of docenten het moeilijke gesprek in de klas aangaan.

Docenten hebben slechts gedeeltelijk invloed op de besluitvormingsprocessen van de school, maar kunnen wel verschillende ideeën aandragen die hen helpen zich veilig te voelen en gespannen communicatie met ouders te voorkomen. Hoewel de strategieën die in de schoolbrede benadering worden genoemd vaak buiten het verantwoordelijkheidsgebied van de docenten vallen, stellen ze docenten toch in staat om invloed uit te oefenen op de besluitvormingsprocessen in de school en moedigen ze schoolleiders aan om de juiste omstandigheden te creëren en/of te ondersteunen zodat docenten zich veiliger voelen in uitdagende situaties. Hier beschrijven we drie strategieën die op schoolniveau kunnen worden toegepast. Het is belangrijk deze punten met schoolleiders te bespreken.

i. Creëer een ondersteuningsstructuur binnen de school:

- **Zorg voor een ondersteunende schoolcultuur en samenwerking.** In je eentje omgaan met 'lastige' ouders kan moeilijk zijn. Docenten moeten zichzelf niet zien als geïsoleerde actoren als het gaat om het aanpakken van problemen in de communicatie met ouders. Het is essentieel om in teamverband met deze uitdagingen om te gaan. Daarom stellen we voor om conflictsituaties uitgebreid te bespreken en erover na te denken tijdens bijeenkomsten van docenten binnen de school. In docentgemeenschappen kunnen docenten samen bedenken en uitwerken wat de beste interventie is om problemen met de ouders van leerlingen aan te pakken, maar ook meer steun en competenties krijgen om proactief te handelen.
- **Zorg ervoor dat docenten zich bewust zijn van hun rechten om zichzelf**

Schoolbrede aanpak

i. CREEËR EEN ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR BINNEN DE SCHOOL

te beschermen.² Zorg daarnaast voor een protocol voor het handelen van docenten in geval van geëscaleerde en agressieve conflicten met ouders. Dit zal docenten in staat stellen om met vertrouwen met ouders te communiceren over gevoelige kwesties en uitdagende situaties efficiënt af te handelen. Moedig docenten aan om consequent te zijn in het communiceren van de waarden van de school en te handelen volgens de schoolregels en veiligheidsprincipes.

- **Ontwikkel een mogelijkheid tot bemiddeling in de school, en bied aan om conflicten in de communicatie tussen docent en ouder op te lossen.** Zowel de docent als de ouder kunnen worden beïnvloed door emoties, daarom kan de kwalitatieve betrokkenheid van een andere partij in de bemiddeling de mate van spanning verminderen en de situatie op een productievere manier oplossen. In sommige gevallen kan het verstandig zijn om *mediation* in te huren van externe partijen. Bij escalerende conflicten kan bijvoorbeeld contact worden gezocht met Stichting School en Veiligheid.³
- **Raadpleeg docenten over hun ervaring met het lesgeven over controversiële onderwerpen en stel ze de volgende vragen:**
 - Hoe zeker voelen ze zich over het onderwijzen van controversiële onderwerpen?
 - Welke zorgen hebben ze?
 - Welke training of ondersteuning denken ze nodig te hebben?

Er kan subsidie worden aangevraagd voor het trainen van docenten voor het voeren van schurende gesprekken.⁴

² Zie bijvoorbeeld: <https://www.aob.nl/assets/Nieuws/Downloads/Brochure-rechten-en-plichten-van-ouders-leerlingen-en-leraren-in-de-school.pdf> en <https://www.aob.nl/actueel/artikelen/voorkom-juridisch-conflict-met-ouders/>.

³ Zie <https://www.schoolenveiligheid.nl/>.

⁴ Raadpleeg <https://schurendegesprekken.expertisepuntburgerschap.nl/>. Op deze site vind je ook een overzicht van aanbieders van dit type trainingen.

Schoolbrede aanpak

ii. OUDERBETROKKENHEID

ii. Ouderbetrokkenheid:

De betrokkenheid van ouders vergroten kan helpen om misverstanden te voorkomen en eventuele zorgen weg te nemen. Als ouders echter niet worden uitgenodigd om invloed uit te oefenen op bepaalde besluitvormingsprocessen in de school kunnen ze de confrontatie met de school aangaan, wat kan leiden tot een escalatie van de spanning tussen de school en de ouders.

We stellen een aantal stappen voor om ouderbetrokkenheid van goede kwaliteit te bereiken.

- **Bedenk hoe je een positieve houding van ouders ten opzichte van de school en de docenten kunt creëren.** Denk na over stappen om op schoolniveau vertrouwen en relaties op te bouwen met de ouders van leerlingen. Zorg er vooral voor dat ze zich welkom voelen in de school en probeer deze belangrijke boodschap over te brengen in je communicatie en in je contactmomenten met ouders. Dit kan helpen om de ontevredenheid van ouders over het onderwijzen van gevoelige onderwerpen weg te nemen. Een ouder kan proactief betrokken worden bij het schoolleven en meehelpen om problemen die zich voordoen aan te pakken. Positieve en regelmatige communicatie tussen ouders en schoolpersoneel (inclusief docenten) is in dit geval van groot belang.
- **Bepaal en definieer zorgvuldig wat de rol van de ouder is en welke macht zij hebben om de besluitvorming in het schoolleven te beïnvloeden.** Wees je ervan bewust dat de mate van betrokkenheid van ouders bij de feitelijke besluitvorming per school kan verschillen. Tegelijkertijd is het niet alleen nodig om te bepalen waar ouders invloed op mogen uitoefenen. Het is ook belangrijk om kaders te bepalen en te reguleren op welke zaken ze geen inspraak krijgen. Wij stellen voor dat de docent een expert blijft in zijn vak en de autonomie en het recht heeft om beslissingen te nemen over de inhoud en de aanpak van het onderwijzen van bepaalde onderwerpen zonder de ouder bij dit specifieke proces te betrekken.
- **Vergroot ouderparticipatie door regelmatige communicatie.** Dit kan bijvoorbeeld bestaan uit regelmatige informatieve bijeenkomsten waar docenten en de schoolleiding ouders kunnen uitnodigen om mee te

Schoolbrede aanpak

ii. OUDERBETROKKENHEID

praten over belangrijke onderwerpen, zoals het lesprogramma van de geschiedenislessen. Of, omdat het misschien gemakkelijker is om sommige kwesties in persoonlijke gesprekken aan te pakken, is het belangrijk om regelmatig één-op-één gesprekken te organiseren met ouders om hun meningen, zorgen en suggesties over de lessen te bespreken en op te halen. Nodig waar mogelijk de ouder uit om samen problemen op te lossen op basis van gedeelde waarden en doelen.

iii. Het communiceren van schoolwaarden, doelen en onderwijsprincipes:

Door ouders op de hoogte te houden en te informeren over de school, haar onderwijsdoelen en haar onderwijsprincipes, kunnen ze meer betrokken raken. Ouders van tevoren informeren over de manier waarop de school tegen het onderwijs en het onderwijzen van gevoelige onderwerpen aankijkt, kan weerstand van ouders voorkomen of verminderen.

- **Definieer en communiceer binnen en buiten de school de waarden en onderwijsprincipes die de school aanhangt.** Deze gedeelde visie kan docenten helpen om met ouders te communiceren. Op die manier zullen docenten zich gesteund voelen en in hun onderwijspraktijk kunnen terugvallen op deze gedeelde waarden en principes.
- **Communiceer binnen en buiten de school de regels en afspraken over hoe de school omgaat met de zorgen en angsten van zowel docenten/ schoolpersoneel als ouders.** In het ideale scenario worden de regels in overeenstemming met de ouders opgesteld voordat hier een directe aanleiding voor is (bijvoorbeeld via een ouderraad).
- **Zorg ervoor dat ouders weten hoe ze contact kunnen opnemen en tot wie ze zich kunnen richten als ze zich zorgen maken over het lesgeven over gevoelige onderwerpen.**

Enkele extra opties (let op: deze adviezen zijn zeer contextspecifiek):

- **Maak een verklarende gids.** In de gids kun je het curriculum introduceren en benoemen wat de doelen en redenen zijn van het behandelen van

Schoolbrede aanpak

iii. COMMUNICEREN SCHOOLWAARDEN, DOELEN, ONDERWIJSPRINCIPES

controversiële kwesties als onderdeel van het (geschiedenis)curriculum. (Zie voorbeeld 1.) Daarnaast kun je hierin beschrijven wat de school doet om geschiedenis- en burgerschapsonderwijs van hoge kwaliteit te geven. Maak ouders bewust van je aanpak bij het bespreken van gevoelige onderwerpen. Dit kan bestaan uit een verklaring waarin je de basisprincipes van je aanpak schetst. (Zie voorbeeld 2.)

- **Hulpbronnen delen.** Informeer ouders tijdens het schooljaar over de thema's van de lessen, bijvoorbeeld in nieuwsbrieven of via de schoolwebsite. Omdat het delen van materiaal ouders juist ook weer wantrouwend kan maken, moeten scholen hier hun eigen afweging in maken.
- **De meningen van ouders en leerlingen peilen.** Je kunt peilen wat ouders en leerlingen vinden van de manier waarop je geschiedenisles geeft en controversiële onderwerpen op school behandelt. Ook hier moet een school zijn eigen keuzes maken en geen valse verwachtingen creëren bij de ouders, want hun invloed op het curriculum is beperkt. Het gaat erom dat de school goed kan uitleggen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt. De nieuwe wet burgerschap zou hier goed bij kunnen helpen.

Voorbeeld 1.

De reden om controversiële onderwerpen op school te onderwijzen.

Beste ouders/verzorgers,

Via deze weg willen we u meer vertellen over de manier waarop we geschiedenisles geven op onze school. We begrijpen dat sommige ouders/verzorgers zich zorgen maken over de manier waarop we het gevoelige verleden met hun kinderen bespreken. Wij vinden het belangrijk dat kinderen verschillende perspectieven en ideeën leren op school. Daarom geven we les over gebeurtenissen uit de geschiedenis die kunnen leiden tot meningsverschillen (controverse). Dit doen we om vier redenen:

1. Het lesgeven over controversiële onderwerpen helpt leerlingen om te

Schoolbrede aanpak

iii. COMMUNICEREN SCHOOLWAARDEN, DOELEN, ONDERWIJSPRINCIPES

begrijpen dat de wereld ingewikkeld is. Geschiedenis is niet zomaar een verzameling van feiten en data. Het zijn meerdere gebeurtenissen en ideeën die de wereld waarin we nu leven vormgeven. Leerlingen begrijpen beter waarom onze samenleving en de wereld om ons heen er zo uitziet, door meer te leren over het verleden.

- 2. Het lesgeven over controversiële onderwerpen helpt leerlingen om meer empathie en begrip te krijgen.** Door te leren over de ervaringen en ideeën van mensen met verschillende achtergronden en culturen, kunnen leerlingen zich beter inleven in anderen en de wereld beter begrijpen. Het helpt leerlingen ook om meer respect te krijgen voor diversiteit, en om met meer medeleven met anderen om te gaan.
- 3. Het lesgeven over controversiële onderwerpen helpt leerlingen bij het leren om kritisch te denken.** We vertellen leerlingen verschillende manieren van denken over bepaalde gebeurtenissen. Leerlingen bepalen zelf wat ze hiervan vinden. Hierdoor leren ze om niet zomaar klakkeloos aan te nemen wat ze horen, maar om zelf na te denken over historische gebeurtenissen.
- 4. Het lesgeven over controversiële onderwerpen is belangrijk, want het helpt leerlingen om te begrijpen dat gebeurtenissen uit de geschiedenis invloed hebben op het heden en de toekomst.** Leerlingen begrijpen huidige problemen beter door te leren over de historische context.

We begrijpen dat sommige onderwerpen moeilijk te bespreken kunnen zijn. We verzekeren u dat we goed nadenken over hoe we deze onderwerpen brengen in de klas, en ze met respect behandelen. We willen ervoor zorgen dat alle leerlingen zich welkom voelen en blijven voelen op school. Als u vragen heeft, neem dan contact met ons op. Bedankt voor uw begrip en steun.

Schoolbrede aanpak

iii. COMMUNICEREN SCHOOLWAARDEN, DOELEN, ONDERWIJSPRINCIPES

Voorbeeld 2.

De onderwijsprincipes

Hier zijn enkele voorbeelden van principes waarnaar je kunt verwijzen wanneer je je onderwijsaanpak aan ouders/verzorgers uitlegt.

- **Principe 1. Op onze school willen we laten zien dat er niet één waarheid is over het verleden.** We willen juist laten zien dat er meerdere manieren zijn om naar het verleden te kijken. Daarbij nodigen we leerlingen uit om kritisch na te denken over deze verhalen. We proberen zo dicht mogelijk bij de historische waarheid te komen. Hiervoor maken we gebruik van feiten en bewijsmateriaal.
- **Principe 2. We willen op onze school laten zien dat iemand heel anders kan denken over het verleden dan een ander.** Hierbij kan iemands achtergrond een rol spelen, zoals waar iemand is opgegroeid, maar ook hoe oud iemand is of wat zijn of haar sekse, godsdienst of taal is. We vinden het belangrijk om te kijken naar gebeurtenissen in de tijd en plaats waarin ze plaatsvinden. Wat tien jaar geleden bijvoorbeeld acceptabel was, kan dat nu niet meer zijn.
- **Principe 3. Op onze school bespreken we gevoelige onderwerpen die kunnen leiden tot meningsverschillen (controverse) niet zomaar.** We denken er goed over na op welke manier we dit doen. Daarbij willen we ervoor zorgen dat het duidelijk is dat er meerdere ideeën kunnen bestaan over één gebeurtenis. We proberen zo gebalanceerd mogelijk les te geven over deze onderwerpen. Ook willen we ervoor zorgen dat we het verleden niet mooier voorstellen dan het was.

Bovenstaande principes zijn gebaseerd op het *Manifest voor kwalitatief hoogstaand geschiedenis-, erfgoed- en burgerschapsonderwijs: 15 principes voor de erkenning van de bijzondere bijdrage van geschiedenis aan de ontwikkeling van jonge mensen*.⁵

⁵ Meer principes in verschillende talen zijn hier te vinden: <https://euroclio.eu/manifesto/>.

Schoolbrede aanpak

iii. COMMUNICEREN SCHOOLWAARDEN, DOELEN, ONDERWIJSPRINCIPES

Vragen om over na te denken

Hier volgen enkele reflectievragen om het schoolpersoneel te helpen bij het doordenken van de verschillende aspecten op schoolniveau.

- Hoe veilig voelt een docent zich op school?
- Welke middelen hebben docenten binnen en buiten de school om voorbereid te zijn op gespannen communicatie met ouders?
- Hoe ondersteunt de schoolleiding docenten in de communicatie met ouders?
- Hoe zorg je er als school voor dat ouders zich betrokken voelen?
- Hoe informeer je als schoolleiding ouders over de waarden, doelen en regels van de school?
- Hoe ziet de schoolleiding de rol van de ouders in de school en jouw lessen?
- Wat moeten ouders weten over het curriculum, de visie en de principes van de school?

Dilemma's

Hier presenteren we de mogelijke dilemma's die een docent kan ervaren op schoolniveau en nodigen we de schoolleiding uit om na te denken over hiermee om te gaan.

- **'Ik moet het alleen oplossen.'** Docenten zouden bang kunnen zijn dat een schoolbrede aanpak niet werkt, omdat schoolbestuurders en collega's hier niet in geïnteresseerd of bezorgd zijn.
- **Druk van de schoolleiding.** Dit kan vooral voorkomen wanneer de schoolleiding het opnemen van verschillende perspectieven en verhalen in de geschiedenislessen als een bedreiging voor de status quo ziet en haar invloed gebruikt om de docenten te beperken in hun mogelijkheden om kritisch geschiedenisonderwijs te geven volgens het multiperspectiviteitsprincipe.
- **Het schoolpersoneel is het onderling oneens.** Het kan gebeuren dat de opvattingen over controversiële onderwerpen zeer uiteenlopend of zelfs extreem zijn binnen het schoolpersoneel zelf en daarom kan het voor docenten een pijnlijke ervaring zijn om het gesprek aan te gaan over hoe dergelijke onderwerpen het best onderwezen kunnen worden.

Schoolbrede aanpak

iii. COMMUNICEREN SCHOOLWAARDEN, DOELEN, ONDERWIJSPRINCIPES

- **Ouders vooraf informeren kan juist tot spanningen leiden.** Ouders zouden namelijk negatief kunnen reageren op de informatie van de school, die juist bedoeld is om escalatie van de spanning te voorkomen.
- **Tijdgebrek en werkdruk.** Docenten zouden niet genoeg tijd en middelen hebben om prioriteit te geven aan de toepassing van deze benaderingen.
- **Politieke druk.** Docenten en schoolleiders zouden politieke druk kunnen ervaren omdat politieke partijen hele andere opvattingen kunnen hebben over de invulling van het onderwijs en hoe om te gaan met ouders.

Leraargerichte aanpak

MANIEREN OM OUDERS PREVENTIEF TE BETREKKEN EN JE VOOR TE BEREIDEN OP MOGELIJKE CONFLICTEN MET OUDERS

II. Leraargerichte aanpak:

Hier bespreken we een aantal mogelijke manieren waarop je als docent ouders preventief kan betrekken en je jezelf kan voorbereiden op mogelijke conflicten met ouders. Door deze tips toe te passen, zal je mogelijk beter voorbereid zijn en je zelfverzekerder voelen om deze gesprekken aan te gaan.

- **Bouw relaties op (in rustige tijden).** Het is altijd beter om ouders voor het eerst te ontmoeten op een positieve manier dan naar aanleiding van een probleem. Het zal de kans op verhitte conflicten met ouders verkleinen, want als een ouder je kent, kunnen dingen op een vreedzamere manier opgelost worden. Als geschiedenisleraar kun je een ouderbijeenkomst organiseren om jezelf voor te stellen en een positieve basis te leggen, of je kunt gewoon een e-mail sturen waarin je jezelf voorstelt.*

** Sommige docenten gaven tijdens de interviews de voorkeur aan 'selectieve zelfonthulling' van de docent. Ook gaven ze aan de ouders juist niet altijd te informeren, omdat ze dachten dat het contraproductief zou werken (geen slapende honden wakker maken).*

- **Je bewust worden van de culturele en sociale identiteit van ouders.** Cultuur beïnvloedt de manier waarop mensen gedrag interpreteren en met anderen communiceren. Dit geldt ook voor ouders. Daarom kan kennis van de specifieke culturele achtergrond van ouders de latere communicatie verbeteren. Belangrijk is dat je jezelf vragen stelt als:

- Wat zijn de culturele en sociaal-demografische kenmerken van de leerlingen in de klas?
- Wat is je eigen culturele identiteit en wat is de culturele identiteit van de ouders?
- Hoe denk je dat ouders je zien en hoe zullen ze wat je zegt interpreteren?

- **Help ouders het grotere geheel te zien en zorg ervoor dat jij het ook ziet.** Laat ouders regelmatig via de website van de school, e-mails en persoonlijke gesprekken weten wat het (geschiedenis)onderwijs inhoudt en waarom je controversiële onderwerpen onderwijst. Introduceer de belangrijkste principes

Leraargerichte aanpak

MANIEREN OM OUDERS PREVENTIEF TE BETREKKEN EN JE VOOR TE BEREIDEN OP MOGELIJKE CONFLICTEN MET OUDERS

en richtlijnen die je volgt in je onderwijsaanpak. Je kunt zelfs een document met veelgestelde vragen opstellen waar je ouders naar kunt verwijzen als ze vragen hebben.

- **Informeer ouders van tevoren.** Als je weet dat je van plan bent om een gevoelige kwestie met je klas te bespreken, waarom zou je de ouders dan niet informeren? Soms neemt een proactieve houding zorgen weg. Informeer ouders regelmatig; herhaaldelijk informatie krijgen is beter dan te maken krijgen met veronderstellingen van ouders als gevolg van een gebrek aan informatie.
- **Wees transparant over je aanpak, methoden, materialen en bronnen.** Bepaal wat je met ouders wilt delen over de manier waarop je gevoelige geschiedenis onderwijst in je klas, en hoe je dat wilt doen.
- **Reageer snel op eventuele zorgen van ouders.** Laat problemen niet liggen omdat ze te uitdagend en ongemakkelijk aanvoelen. Dan zal het alleen maar groter worden. Als je niet onmiddellijk een antwoord paraat hebt, schrijf dan een kort bericht om ze te laten weten dat je hun bericht hebt ontvangen en dat je binnen afzienbare tijd op hun zorgen zult reageren.
- **Betrek ouders als leermiddelen.** Nodig ouders uit om deel te nemen aan het leerproces zodat ze hun standpunten en perspectieven kunnen delen. Als onderdeel van een huiswerkopdracht kunnen leerlingen bijvoorbeeld familieleden interviewen over hun perspectief en ervaringen met betrekking tot een bijzonder controversieel onderwerp. Of je kunt ouders met professionele expertise op een specifiek leergebied uitnodigen als gastsprekers.

Geef een voorbeeld van je les aan ouders. In zo'n voorbeeld kun je controversiële onderwerpen introduceren en de methoden die je in een gewone les gebruikt aan de ouders laten zien. Ten eerste zullen de ouders zo beter begrijpen hoe de lessen eruitzien. Ten tweede geeft het de ouders de kans om zelf meer te weten te komen over het onderwerp, zodat ze het op een goede manier met hun kinderen kunnen bespreken. Het verstandig voor zo'n les een 'koud' onderwerp te kiezen, ofwel een onderwerp dat minder snel heftige emoties zal oproepen.

Leraargerichte aanpak

MANIEREN OM OUDERS PREVENTIEF TE BETREKKEN EN JE VOOR TE BEREIDEN OP MOGELIJKE CONFLICTEN MET OUDERS

- **Vertrouw op jezelf als expert.** Om jezelf te beschermen tegen opmerkingen en twijfels over je competentie, is het goed om je bewust te blijven van je expertise. Herinner jezelf eraan waarom je controversiële onderwerpen onderwijst en hoe je dat doet, en concentreer je op je sterke punten als docent. Het zal je helpen om sterk en standvastig te zijn in gesprekken met ouders.
- **Zoek hulp!** Overleg van tevoren met je collega's en de schoolleiding om duidelijk te maken wie je zou kunnen helpen in een mogelijk verhit gesprek met een ouder.
- **Wat wil je bereiken?** Bedenk voordat je in gesprek gaat met ouders de belangrijkste richtingen die je in je communicatie met hen wilt inslaan. Weeg af welk resultaat je wilt bereiken en wat je wilt vermijden. Terwijl het met sommige ouders mogelijk is om een rustige dialoog en discussie te voeren, kun je met andere ouders meteen in een emotioneel debat en argument terecht komen, waarbij ze hun standpunt proberen te verdedigen. Bedenk daarom welke strategieën je in verschillende gevallen zou gebruiken. Voer een gesprek met ouders die boos zijn nooit alleen.

Wat ouders kunnen vragen over het lesgeven over controversiële onderwerpen:

- Wat leer je mijn kind?
- Welke onderwerpen komen aan bod?
- Vanuit welke normen en waarden wordt de les gegeven?
- Welk recht en welke bevoegdheid hebben jullie om mijn kinderen te onderwijzen?
- Welke perspectieven worden in de geschiedenislessen gepresenteerd?
- Hoe wordt er rekening gehouden met de positie van mijn familie en onze cultuur?
- Hoe zorg je voor een veilig klimaat in de klas?
- Welke materialen en websites worden gebruikt tijdens de lessen?
- Wie heeft deze materialen ontworpen?
- Wat is de persoonlijke positie van de docent in de thema's van de lessen?
- Waar haal je je kennis vandaan? Waarom is deze kennis betrouwbaar?

Leraargerichte aanpak

MANIEREN OM OUDERS PREVENTIEF TE BETREKKEN EN JE VOOR TE BEREIDEN OP MOGELIJKE CONFLICTEN MET OUDERS

Meer sensitieve vragen en opmerkingen:

- Ik wil niet dat mijn kind in de klas is als je hier les over geeft.
- Waarom indoctrineer je mijn kind? Ik wil neutrale lessen.
- Mijn kind komt thuis met alleen maar verhalen uit de linkse/rechtse hoek.
- Waarom geef je wel les over ..., maar niet over ...
- Wij zijn zelf voorstanders van ... Mijn kind hoeft niet te horen wat jij vindt.

Strategieën: conflictoplossing

i. ALGEMENE TIPS VOOR GESPREKKEN

III. Strategieën voor conflictoplossing

Dit deel van de handleiding richt zich op de meest effectieve manier van communiceren met een ouder die naar school komt en persoonlijk met de docent wil praten. Het doel van de hieronder beschreven strategieën is om de relatie met de ouder te behouden, maar ook om de docent te beschermen tegen mogelijke druk. Het is bij deze strategieën niet de bedoeling om het standpunt van de ouder te veranderen of sterk te beïnvloeden. De voorgestelde strategieën zijn geschikt voor dialoog en discussie met ouders. Ze zijn minder geschikt voor meer verhitte vormen van communicatie met ouders.

i. Algemene tips voor gesprekken

- **Vat het niet persoonlijk op.** 'Lastige' ouders zitten met een zorg en beginnen niet altijd 'vijandig' of confronterend. Je weet nooit wat ze persoonlijk doormaken. Onthoud dat er veel oorzaken achter de boosheid van een ouder kunnen zitten die vaak niets met jou te maken hebben. Als je dat weet, kun je een stapje terug doen en je eigen emoties laten bekoelen.
- **Zoek een gemeenschappelijke basis met de ouders.** Concentreer je op de dingen die jullie allebei belangrijk vinden en waar jullie het over eens kunnen zijn. Probeer vast te stellen op welke punten de ouders in het belang van het kind handelen. Focus niet op wat jullie verdeelt, maar op jullie overeenkomsten. Probeer het zo te formuleren dat je de ouder laat meedenken, in plaats van het zo te laten klinken alsof je de ouder de schuld geeft of je defensief opstelt.
- **Bekijk de gemoedstoestand van tevoren en laat de ouder(s) zo nodig eerst stoom afblazen.** Als de emoties van de ouder hoog oplopen, laat ze dan afkoelen door het gesprek te verzetten of een excuus te zoeken om de ouder tijd te geven om stoom af te blazen. Je kunt bijvoorbeeld zeggen: 'Ik ben bijna klaar met mijn werkzaamheden, we kunnen over 20 minuten praten'. Je kunt de ouder ook iets te drinken aanbieden en een paar minuten alleen laten. Dit helpt ouders vaak om te kalmeren. Als het nodig is, kun je direct zeggen: 'Laten we even pauzeren en op dit onderwerp terugkomen als we wat afgekoeld zijn.'

Strategieën: conflictoplossing

i. ALGEMENE TIPS VOOR GESPREKKEN

- **Spreek vanuit de eerste persoon (ik) en communiceer geweldloos.** Deze benadering richt zich op de gevoelens of overtuigingen van de spreker in plaats van op gedachten en eigenschappen die aan de luisteraar worden toegeschreven. Deze manier van communiceren is niet confronterend. Daarom zal het je helpen om eerlijk over je gevoelens te praten zonder de ouder de schuld te geven. Focus op feiten en observaties in plaats van oordelen. Deel je gevoelens en geef indien nodig aan hoe het gedrag van de ouder jou of de leerlingen beïnvloedt. Hieronder staan enkele voorbeelden:

- 'Ik heb gemerkt/waargenomen dat...'
- 'Toen je dat zei/deed, voelde ik [benoem het gevoel]...'
- 'Het is belangrijk voor mij omdat...'
- 'Mag ik vragen of je...'
- 'Mag ik voorstellen/verzoeken...'

- **Gebruik positieve lichaamstaal.** Blijf laag en kalm in je stem en wees beheerst in je bewegingen. Houd je oogcontact natuurlijk en je gebaren open. Haal lang en diep adem en vergeet niet te knikken terwijl je met de ouder praat. Kruis je armen niet en wijs niet met je vingers naar de ouders.
- **Stel grenzen.** Bedenk van tevoren wat voor jou onacceptabel gedrag is en hoe je dit aan de ouder kunt overbrengen. Als het relevant is, kun je je baseren op de regels van de school. Als een boze ouder bijvoorbeeld aan het schreeuwen is, kun je hem of haar vertellen dat je niet verder luistert totdat hij of zij zachter gaat praten. Als de ouder de grenzen niet accepteert, beëindig dan het gesprek en zeg dat je later een nieuwe afspraak zult maken. Je kunt de onderstaande voorbeelden gebruiken:

- 'Helaas kan ik op deze manier nu niet met je praten. We hebben allebei even rust nodig.'
- 'Laten we hier over een tijdje op terugkomen als we allebei de tijd hebben gehad om na te denken.'
- 'Ik wil het gesprek niet op deze toon voortzetten. We kunnen hierop terugkomen als we gekalmeerd zijn.'

Strategieën: conflictoplossing

ii. DEFENSIEVE VERSUS OPEN COMMUNICATIE

- **Toon empathie en wees behulpzaam.** Ouders kennen hun eigen zorgen beter dan wie dan ook. Behandel ze ook als zodanig. Je kunt deze voorbeelden gebruiken:

- 'Kun je me vertellen wat je dwarszit en waarom?'
- 'Ik wil je graag helpen / ondersteunen als ik dat kan.'
- 'Ik zie dat je om [x] geeft en dat het belangrijk voor je is.'
- 'Bedankt voor het delen van je bezorgdheid!'

- **Nodig ondersteuning of een bemiddelaar uit.** Afhankelijk van hoe boos de ouder is, kan het nuttig zijn als er een derde persoon aanwezig is die kan bemiddelen in het gesprek of een back-up voor je kan zijn. In sommige gevallen kan het conflict tussen een docent en een ouder zo ver escaleren dat het niet opgelost kan worden zonder bemiddeling van een derde partij. Je kunt de ouders hier bijvoorbeeld als volgt over informeren: *'Om het gesprek open te houden, komt er ook een collega bij zitten.'* In sommige gevallen kun je de schoolleiding erbij vragen, maar dat kan ook bedreigend voelen voor de ouders.
- **Bepaal waar de bezorgdheid van de ouder/verzorger zit.** Ga na of de zorg gaat over de inhoud van het lesprogramma in het algemeen, of over de instructies en het lesgeven. Sommige ouders vinden het niet erg dat het onderwerp besproken wordt in de klas, maar zouden graag zien dat dit op een andere manier gebeurt. Het kan ook zijn dat het een stapeling van problemen is en de frustratie eruit komt. Er zit onder oppervlakte vaak meer achter een conflict.

ii. Defensieve versus open communicatie

Zowel docenten als ouders kunnen zich bedreigd voelen wanneer diepgewortelde overtuigingen en gevoelens worden aangesproken. Daarom kunnen docenten bij conflicten met ouders defensief blijven reageren. Omdat er veel op het spel staat wanneer de emoties hoog oplopen, stellen we voor om een andere reactie te gebruiken: open communicatie. Open communicatie voorkomt dat het conflict escaleert. Het leidt het gesprek weg van het probleem en de docent richting het

Strategieën: conflictoplossing

iii. STAPPEN VOOR HET GESPREK

oplossen van problemen. Hieronder geven we enkele voorbeelden van hoe je open communicatie kunt gebruiken in gesprekken met ouders.

Voorbeelden van open communicatie (wel gebruiken):	Voorbeelden van defensieve communicatie (niet gebruiken):
<ul style="list-style-type: none">• 'Bedankt dat je eerlijk tegen me bent.'• 'Ik ben het met je eens over...'• 'Ik heb je punt gehoord over...'• 'Ik waardeer je bijdrage/inzet/betrokkenheid bij...'• 'Het zou me helpen als je me voorbeelden kan geven van...'• 'Laten we hier samen aan werken.'• 'Dit is wat we kunnen doen...'• 'Een mogelijke optie is denk ik...'• 'Wat stel je voor?'• 'Laten we eens kijken hoe we dit in de toekomst kunnen voorkomen.'	<ul style="list-style-type: none">• 'Ik wil mijn zin afmaken.'• 'Wat is je bedoeling? Waarom zeg je dat?'• 'Neem me niet kwalijk, ik was aan het woord.'• 'Praat niet op die toon tegen me!'• 'Het is ons beleid/regelgeving om...'• 'Het is niet waar wat je zegt.'• 'Dat is zeer ongepast. Ga eerst maar nadenken over hoe je hier binnenkomt.'• 'Ik geef les volgens het nationale curriculum en kan er niets aan doen.'

iii. Stappen voor het gesprek

Hieronder geven we instructies over hoe docenten stap-voor-stap een gesprek met ouders kunnen organiseren en geven we openingszinnen waarmee je een bepaalde stap kunt zetten.

- **Stap 1. Kalmeer.** Voordat je met agressie of boosheid omgaat, moet je diep ademhalen en kalm blijven. Het zal je helpen om jezelf te beheersen.
- **Stap 2. Neem de tijd.** Neem afstand, neem even de tijd voordat je de ouder/verzorger benadert en bekijk de situatie rustig.
- **Stap 3. Benader de ouder.** Begroet de ouder/verzorger rustig en noem degene bij zijn/haar naam. Probeer geen aannames te doen, vraag gewoon waar een

Strategieën: conflictoplossing

iii. STAPPEN VOOR HET GESPREK

ouder zich zorgen over maakt. Nodig de ouder/verzorger uit om plaats te nemen. Let op de persoonlijke ruimte van de ouder, kom niet te dichtbij en blokkeer de uitgang niet.

- 'Goedemiddag, [naam ouder]'
- 'Wilde je met me praten?'

Stap 4. Stel grenzen. Informeer de ouder/verzorger aan het begin van het gesprek over je beschikbaarheid en waar het gesprek moet plaatsvinden. Het is het beste om 15-20 minuten aan te houden voor het gesprek.

- 'Ik realiseer me dat dit onderwerp belangrijk genoeg voor je is, daarom kan de discussie enige tijd in beslag nemen. Ik heb echter maar 20 minuten om te praten, daarna moet ik verder met andere werktaken...'
- 'Zullen we het gesprek voortzetten in mijn kantoor/klas, weg van de leerlingen?'

Stap 5. Luister, vraag en luister nog meer. De meeste ouders willen zich gehoord en gewaardeerd voelen. Als ze zich gehoord voelen, zullen ze eerder kalmeren en ook naar jou luisteren. Laat ze weten dat je echt een oplossing wilt vinden. Een ouder kaart niet altijd meteen de problemen aan die eigenlijk hun angsten weerspiegelen, dus probeer te begrijpen waar de ouder precies bang voor is. Ook hierbij kunnen culturele invloeden meespelen.

- 'Kun je me vertellen wat je dwarszit, en waarom?'
- 'Kun je je redenering hierover uitleggen?'
- 'Het zou me helpen als je me voorbeelden kan geven van...'
- 'Bedankt dat je eerlijk tegen me bent.'
- 'Bedankt dat je me op de hoogte hebt gebracht van de situatie en je bezorgdheid.'
- 'Hoe gaat het met je?'

Stap 6. Spreek de zorg aan, niet de ouder. Maak duidelijk dat je de ouder/verzorger hebt gehoord en begrijpt hoe belangrijk deze kwestie voor hem of haar is. Geef de ouder/verzorger daarna meer informatie om zijn/haar angsten weg te

Strategieën: conflictoplossing

iii. STAPPEN VOOR HET GESPREK

nemen en hem/haar te helpen de noodzaak in te zien van de manier waarop je lesgeeft. Beschrijf ook je beperkingen als docent. Frame je antwoord in termen van gemeenschappelijke belangen.

- 'Ik ben het met je eens over...'
- 'Zo zie ik de situatie niet... Ik denk dat we het er allebei over eens zijn dat...'
- 'Ik weet dat dit een onbevredigende situatie voor je is, en ik stel voor...'
- 'Soms kan het behandelen van gevoelige onderwerpen niet voldoen aan de behoeften van alle leerlingen en gezinnen. Wat voor soort activiteiten/ benaderingen zou jouw kind nodig hebben?'

Stap 7. Kom tot een overeenkomst. Discussie over de kwestie kan nodig zijn om onderling begrip te kweken, maar besteed daar geen uren aan. Probeer een punt te bereiken waarop je bespreekt wat zowel jij als de ouder kan doen om een oplossing te vinden voor de bezorgdheid van de ouder en plan wat je daarna gaat doen. Vergeet niet de ouder te betrekken bij de implementatie van de oplossing.

- 'Laten we afspreken...'
- 'Laten we hier samen aan werken.'
- 'Heb je suggesties?'
- 'Als eerste oplossing zou ik willen voorstellen...'
- 'Dit is wat we kunnen doen...'
- 'De beste optie is denk ik...'
- 'We komen er nu niet uit, laten we nadenken over hoe verder te gaan en een nieuwe afspraak maken.'

Stap 8. Stel vervolgvragen. Ouders zijn niet altijd bereid om alle zorgen die ze hebben te uiten. Ga dus na of er nog andere onderwerpen zijn die hen zorgen baren en die je samen zou moeten bespreken.

- 'Is er nog iets anders dat je wilde bespreken?'
- 'Is er nog iets dat ik moet weten?'
- 'Je kunt mij altijd nog een e-mail sturen.'

Strategieën: conflictoplossing

iii. STAPPEN VOOR HET GESPREK

Do's en don'ts

- Ga weg als de ouder niet kalmeert.
- Ga ongemakkelijke gesprekken niet uit de weg.
- Ga niet staan als de ouders zitten.
- Gebruik je bureau niet als buffer tussen jou en de ouder.
- Leg je eigen waarden en overtuigingen niet op aan de ouders.
- Onderbreek de ouder niet.

Laatste woorden van de auteurs

Als we ervoor kiezen om moeilijke onderwerpen te onderwijzen, moeten we begrijpen dat dit geen volledig risicovrij pad is. Op dat pad horen ongemakkelijke interacties er misschien bij en moeten we moed verkiezen boven gemak. In dat geval moeten we flexibel zijn en in staat zijn om te leren, opnieuw te leren, en open te staan voor kritiek. Daarom is samenwerking tussen docenten en steun van schoolleiders essentieel.

We zijn ons ervan bewust dat er geen eenvoudige oplossingen bestaan. Daarom moet deze handleiding met zorg worden gebruikt. Het is altijd de docent die als professional moet inschatten en beslissen wat te doen en wat zou kunnen werken. Ons doel met deze handleiding is om docenten te ondersteunen en mogelijke oplossingen te geven. Zelfs als slechts één advies interessant is, zijn we blij met dit resultaat.

Deze handleiding citeren:

Wansink, B.G.J. & Mogutov, M. (2024). Docentenhandleiding: Omgaan met ouders/verzorgers en lesgeven over gevoelige en controversiële onderwerpen. Euroclio/TerInfo. Opgehaald van: <https://ter-info.nl/docentenhandleiding-omgaan-met-ouders>.

Over de auteurs

HANDLEIDING: OMGAAN MET OUDERS EN VERZORGERS BIJ HET LESGEVEN OVER GEVOELIGE EN CONTROVERSIËLE ONDERWERPEN

Over de auteurs

Bjorn Wansink is universitair hoofddocent aan de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht. Hij is onder andere betrokken bij het project TerInfo (www.terinfo.nl), een programma dat docenten ondersteunt bij het bespreken van disruptieve momenten en controversiële onderwerpen, met een focus op het historiseren van actuele gebeurtenissen. Zijn belangrijkste aandachtsgebieden zijn geschiedenis, epistemologie, de lerarenopleiding, culturele diversiteit, kritisch denken en het omgaan met controversiële kwesties. Hij treedt regelmatig op als adviseur voor organisaties als de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, de Raad van Europa en het Radicalisation Awareness Network. Bjorn is ook trainer voor de European Association of History Educators (EuroClio). Zijn wetenschappelijke werk is gepubliceerd in tijdschriften als *Teacher and Teaching Education*, *The Journal of Curriculum Studies*, *Theory and Research in Social Education*, *Journal of Peace Education*, *International Journal of Educational Research* en *Teaching History*.

Mikhail Mogutov volgde de onderzoeksmaster 'Leren in interactie' aan de Universiteit Utrecht. Inmiddels is hij afgestudeerd en werkt hij in Estland. Hij werkt als docent, jongerenwerker en trainer in geweldloze communicatie. Mikhail komt oorspronkelijk uit Estland en identificeert zichzelf als Russischsprekende Est, een minderheid in Estland. Hij weet uit eigen ervaring hoe de discussie over gevoelige onderwerpen kan worden gevoerd in de samenleving - en in het onderwijs in het bijzonder - vooral na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne. Door het maken van deze handleiding wil hij de noodzaak van wederzijdse communicatie en geweldloze manieren om samen te werken in een gepolariseerde samenleving benadrukken.

Met medewerking van **Rachel Koehoorn**, **Mila Bammens** en **Maxine Herinx** van TerInfo.

Vertaald uit het Engels door **Karen van der Eng**. De oorspronkelijke variant van deze handleiding kun je hier vinden: <https://euroclio.eu/download/dealing-with-parents-when-teaching-sensitive-and-controversial-issues/>.

Bronnen

HANDLEIDING: OMGAAN MET OUDERS EN VERZORGERS BIJ HET LESGEVEN OVER GEVOELIGE EN CONTROVERSIËLE ONDERWERPEN

Abbey, D., Wansink, B. G. (2022). Brokers of multiperspectivity in history education in post-conflict societies. *Journal of Peace Education*, 19(1), 67-90. <https://doi.org/10.1080/17400201.2022.2051002>.

Barton, K., McCully, A. (2007). Teaching controversial issues... where controversial issues really matter. *Teaching History*, 127(127), 13-19. <https://www.history.org.uk/secondary/resource/700/teaching-controversial-issueswhere-controversia>.

Bekerman, Z., & Zembylas, M. (2012). *Teaching contested narratives: Identity, memory and reconciliation in peace education and beyond*. Cambridge University Press.

Brown et al. (Eds.) (2012). *Democratic citizenship in schools: teaching controversial issues, traditions and accountability*. Dunedin Academic Press.

Chikoko, V., Gilmour, J. D., Harber, C., & Serf, J. (2011). *Teaching controversial issues and teacher education in England and South Africa*. *Journal of Education for Teaching*, 37(1), 5-19. <http://dx.doi.org/10.1080/02607476.2011.538268>.

Christophe, B., & Tribukait, M. (2019). *Learning to disagree: Needs assessment*. Eckert. Dossiers 5 (2019). urn:nbn:de:0220-2019-0066.

Council of Europe (2016). *Competencies for Democratic Culture: Living together as equals in culturally diverse democratic societies*. Geraadpleegd van <https://rm.coe.int/16806ccc0c>.

Council of Europe (2018). Quality history education in the 21st century – Principles and guidelines - Chapter 7 on sensitive and controversial issues. Geraadpleegd van <https://edoc.coe.int/en/teaching-history/7754-quality-history-education-in-the-21st-century-principles-and-guidelines.html>.

Cowan, P., & Maitles, H. (Eds.) (2012). *Teaching controversial issues in the classroom: Key issues and debates*. Continuum International Publishing Group.

Bronnen

HANDLEIDING: OMGAAN MET OUDERS EN VERZORGERS BIJ HET LESGEVEN OVER GEVOELIGE EN CONTROVERSIËLE ONDERWERPEN

Davies, L. (2018). *Review of educational initiatives in counter-extremism internationally: What works?* THE SEGERSTEDT INSTITUTE University of Gothenburg. https://www.gu.se/sites/default/files/2020-03/1673173_review-of-educational-initiatives-180110.pdf.

Ferlazzo, L. (2022, 24 Oktober). *How Should Educators Respond to Parents Who Criticize What's Being Taught?* Education Week. Geraadpleegd van <https://www.edweek.org/leadership/opinion-how-should-educators-respond-to-parents-who-criticize-whats-being-taught/2022/10>.

Frank, S., & Huddleston, T. (2009). *Schools for society: learning democracy in Europe. A handbook of ideas for action.* Alliance Publishing Trust.

Hagen, K., (2022). *Begrip voor boze ouders in coronatijd.* AOb, onderwijsblad. <https://www.aob.nl/actueel/artikelen/begrip-voor-boze-ouders-in-coronatijd/>.

Hess, D., & Posselt, J. (2002). *How high school students experience and learn from the discussion of controversial public issues.* Journal of Curriculum and Supervision, 17(4), 283-314. https://www.researchgate.net/publication/234572204_How_High_School_Students_Experience_and_Learn_from_the_Discussion_of_Controversial_Public_Issues.

Huddleston, T., & Kerr, D. (2017). *Managing controversy: Developing A Strategy For Handling Controversy And Teaching Controversial Issues In Schools. A self-reflection tool for school leaders and senior managers.* Council of Europe Publishing.

ICivics. (z.d.). *Your Roadmap for Teaching Controversial Issues.* Geraadpleegd van <https://www.icivics.org/professional-development/your-roadmap-teaching-controversial-issues?page=1&level=middle> (Zie de video 'Talk the talk: Communicating with stakeholders.)

Kello, K. (2016). *Sensitive and controversial issues in the classroom: Teaching history in a divided society.* Teachers and Teaching Theory and Practice, 22(1), 35-53.

Bronnen

HANDLEIDING: OMGAAN MET OUDERS EN VERZORGERS BIJ HET LESGEVEN OVER GEVOELIGE EN CONTROVERSIËLE ONDERWERPEN

<http://dx.doi.org/10.1080/13540602.2015.1023027>.

Radicalisation Awareness Network. (2021). *RAN Activities on Families, Communities and Social Care*. European Commission. https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2021-09/ran_activities_on_families_communities_social_care_062021_en.pdf.

Rutgers. (2016). *Weerbaar! Ouderbetrokkenheid voor relationele en seksuele vorming in het voortgezet speciaal onderwijs*. Geraadpleegd van <https://seksuelevorming.nl/katern-weerbaar-1>.

Stradling, R. (2003). *Multiperspectivity in history teaching: A guide for teachers*. Council of Europe. <https://rm.coe.int/1680493c9e>.

Stradling, R., Noctor, N., & Baines, B. (1984). *Teaching controversial issues*. Edward Arnold.

Tribukait, M. (2021). *Students' prejudice as a teaching challenge: How European history educators deal with controversial and sensitive issues in a climate of political polarization*. *Theory & Research in Social Education*, 49(4), 540-569. <https://doi.org/10.1080/00933104.2022.2163948>.

Woolley, R. (2010). *Tackling Controversial Issues in the Primary School: Facing life's challenges with your learners*. Routledge.